

LITERATÚRA: Pozorne si prečítajte úryvky a odpovedzte na otázky pod úryvkami.

..., Oj, poznám ťa — vás veľmi dobre, od malička,“ odpovedá Katica chvatne; rada je, že má sa čoho chytiť a vyplávať z rozpakov a hrozného položenía. „I v meste som vás videla, dva razy, keď ste boli na prechádzke...“ No Katica zamíkla odrazu. Zdá sa jej, že nemala spomenúť mesto a službu. Tu je v spoločnosti, kde sa jej bude onedlho pohybovať ako gazdinej: nepatrí sa spomínať svoju službu...

Ináč všetci stopovali so záujmom obe dievčatá. Šora Bonina si láme ustavične hlavu otázkou: či ona už vie, že Niko a Katica sa zasnúbili? Ona jej o tom nič nepovedala. Z výrazu jej líca nemôže vyrozumiť nijako, na čom je. Keby vedela, nebola by tak srdečná s ňou, aspoň ťažko by sa vedela opanovať, a keby zas nevedela ničoho, ktovie, či by jej preukazovala takú pozornosť...

I Niko si kladie tú otázku, vidiac ju pri Katici. No jemu sa všetko vidí, že Dorica ak i nevie — to tuší, domýšľa sa. S obyčajnou ťažkou dievkou nebola by tak vlúdna, ba srdečná. Uhádol i jej nežný útlocit, keď jej nechcela napomenúť službu v meste: prečo by takú okolnosť mala jednoduchej ťažke pritajovať? Ona vie, určite vie, že Katica je jeho snúbenica, mať jej povedala alebo kto iný, a ona sa snaží zaobchodiť s ňou ako so seberovnou...

No seberovné nikdy ony nebudú! Nemožno! Ona má vrodenuú nežnosť a vznešenosť v pohyboch a vystupovaní, v pohľade i každom slove. Katica je pekná, možno i nádherná ťažka — ale len ťažka. Ona to nezatají nikdy, a čo by sa ako vyobliekala. Až teraz vidno, čo znamená rod, pôvod, výchova... On, ktorý si zakladal na nej, tešil sa, ako sa ona prispôsobí, pozdvihne, stane jemu rovnou — on zvesil hlavu malomyselne. Nie, nepozdvihne sa, ona bude naveky už len ťažka. A ten cit ho uráža do krvi, ponizuje, jeho, ktorý len nedávno balamutil všeličo o zblížení stavov, o pozdvihovaní ľudu...

- 1) Pri akej príležitosti sa stretáva Dorica s Katicou?0.10 b.
- 2) Aké rody, prípadne šľachtu zastupovali Dorica a Katica? 0.10b.
- 3) Aký je principiálny rozdiel medzi zemiankou a ťažkou? Citujte z textu. 0.10b.
- 4) Aký posun vnímania reality môžeme zaznamenať u postavy Nika z úryvku? Spočiatku si myslel, že je možné, aby sa zblížili zemanía a sedliaci, avšak potom..... vyhládajte v texte. 0.10b.

..., A ja zas opakujem, že som sa vtedy mýlil. Náruživosť mi zastrela zrak, vzala rozvahu. Namýšľal som si, že ťa ľúbim, a to nebola pravá ľúbosť. Namýšľal som si, že sa blížim k ľudu, keď sa s tebou zoberiem - a tu som sa presvedčil, že sa mi ľud vysmieva, lebo ma nerozumie, považujúc ma za čudáka. Áno - všetko, všetko bolo nám v ceste - nedalo sa zotrvať naďalej v lži a klame. Museli sme sa rozísť... Ach, kebys' vedela, aký som nešťastný i teraz pre to poblúdenie! Akosi vyčítujem, nemám noci, ani dňa, ako sa trápim. Nemám odvahy ani siahnuť za kalichom lásky, čo sa mi podáva. Bojím sa, že jeho sladkosť premení sa v jed a horič, kým mi neodpustíš. Či by si mi nemohla odpustiť?!“

Pri ostatných slovách zmäkol jeho pohľad a v hlase znela vrúcna prosba, ktorá k nej blúdila z hlbín jeho duše. A na jej tvári zaľatosť, hrdosť a opovrzenie. Hodila hlavou nazad, pozrela naň okom, v ktorom blčí nenávisť. Čo ešte by nepýtal od nej! Odpustenie, ba uznanlivosť a k tomu povďačnosť! Vzbúrila sa v nej všetka trpkosť, čo dosiaľ sa nahromadila a naplnila dušu — nenávidí ho pre jeho pretváрку a sebeckosť!

- 5) Je možné, aby sa rody zmierili? Vysvetlite prečo.0.10b.
- 6) Aké je teda hlavné posolstvo tohto diela?

SLOH

Napíšte umelecké rozprávanie, ktoré bude mať zápletku, vyvrcholenie, dejový obrat, záver.

Pokračujte v texte.

Bola nedeľa... večer... slnko zapadalo za obzor; všetko stíchlo, akosi som prestal vnímať ten ruch ulíc, ktorý mi tak mocne zasiahol moje zmysly...